

1 Minkälaisia turvaamistoimia on käytettävissä?

A. Käyttäessään lainkäyttövaltaansa siviiliasioissa jokainen tuomioistuin voi määrätä turvaamistoimia (väliaikaisia tai pysyväisluonteisia) tai nimetä toimitsijan aina, kun tuomioistuin katsoo sen oikeudenmukaiseksi tai sopivaksi silloinkin, kun samanaikaisesti ei vaadita vahingonkorvauksia tai muiden oikeuskeinojen käyttöä tai myönnytä näihin vaatimuksiin. Väliaikainen turvaamistoimi määrätään ainoastaan, jos tuomioistuin pitää oikeudenkäynnin kohteena olevaa asiaa vakavana. Lisäksi edellytetään, että asia tullaan todennäköisesti ratkaisemaan hakijan hyväksi, ja että hakijan on vaikeaa tai mahdotonta saada täyttä oikeutta myöhemmässä vaiheessa, jos väliaikaista turvaamistoimea ei määrätä, (tuomioistuimia koskevan lain 14/60, sellaisena kuin se on muutettuna, 32 §:n 1 momentti).

B. Tuomioistuin voi milloin tahansa siviilikanteen tultua vireille määrätä turvaamistoimen kanteen kohteena olevan omaisuuden haltuun ottamiseksi, säilyttämiseksi, suojaamiseksi, myymiseksi, pidättämiseksi tai tarkastamiseksi tai sellaisen menetyksen, vahingon tai epäsuotuisan vaikutuksen estämiseksi, jotka henkilölle tai omaisuudelle voivat koitua ilman kyseistä turvaamistointia ennen kuin lopullinen oikeuden päätös on tehty asiassa, joka vaikuttaa kyseiseen henkilöön tai omaisuuteen, tai ennen kuin oikeuden päätös on pantu täytäntöön (siviiliprosessista annetun lain 6 luvun 4 §:n 1 momentti). Tämän säännöksen perusteella annettavan turvaamistoimen tavoitteena on suojella (antamalla säädetyt erityismääräykset) vaateen kohteena olevaa omaisuutta oikeudenkäynnin ajan tai päätöksen täytäntöönpanoon saakka.

C. Tuomioistuin, jossa velkaa tai korvauksia koskeva siviilikanne on käsiteltävänä, voi milloin tahansa kanteen vireillepanon jälkeen määrätä, että vastapuolta estetään hukkaamasta sellaista osaa nimiinsä rekisteröidystä kiinteästä omaisuudesta tai omaisuudesta, jonka omistajaksi hänellä on lain mukaan oikeus rekisteröidä itsensä, joka tuomioistuimen tietojen mukaan riittää kattamaan kantajan vaatimuksen sekä oikeudenkäyntikulut. Turvaamistoimea ei määrätä, ellei tuomioistuin katso, että hakijan vaatimus on perusteltu, ja että omaisuuden myynti tai sen omistusoikeuden siirtäminen kolmannelle todennäköisesti estäisi hakijan hyväksi mahdollisesti tehtävän oikeuden päätöksen täytäntöönpanon (6 luvun 5 §:n 1 momentin 2 almomentti). Kyseistä lainkohtaa sovelletaan velkoja tai korvauksia koskeviin vaateisiin. Tällöin annetaan määräyksiä vastapuolen nimiin rekisteröidystä kiinteästä omaisuudesta tai omaisuudesta, jonka omistajaksi hänellä on oikeus rekisteröidä itsensä. Tarkoituksena on jähdyttää kiinteä omaisuus hakijan hyväksi tulevaisuudessa mahdollisesti tehtävän myönteisen päätöksen täytäntöönpanon varalta.

Edellä A kohdassa kuvattu tuomioistuimen toimivalta on selvästi laajempi kuin B ja C kohdassa kuvatuissa tapauksissa, ja sitä koskevissa säännöksissä määritellään tuomioistuinten yleiseen toimivaltaan kuuluvat muuttujat, joiden perusteella tuomioistuimet määräävät väliaikaisia turvaamistoimia. B ja C kohdassa viitataan toisenlaisiin turvaamistoihin, joita tuomioistuin voi antaa.

Korkeimman oikeuden oikeuskäytännön mukaan A kohdassa tarkoitettu (tuomioistuimista annetun lain 32 §:n mukainen) yleinen toimivalta on laaja, ja sen perusteella voidaan antaa väliaikaismääräys omaisuudesta, joka ei ole pääasiaa koskevan oikeudenkäynnin kohteena. Oikeuskäytännön mukaan Kyproksen tuomioistuimilla on tuomioistuimista annetun lain 32 §:n nojalla valta määrätä väliaikaisia ns. Mareva-turvaamistoimia (joilla tuomioistuimen lainkäyttöalueella sijaitsevaa omaisuutta, kuten rahaa tai irtainta omaisuutta, jähdytetään, jos on vaarana, että ne siirtyvät lainkäyttöalueen ulkopuolelle tai hukataan).

2 Millä edellytyksillä turvaamistoimia voidaan määrätä?

2.1 Menettely

Hakemukset väliaikaistoimen määräämiseksi voidaan toimittaa menettelyn missä tahansa vaiheessa. Hakemusmenettelystä säädetään siviiliprosessilain menettelyasetuksissa. Tuomioistuin ottaa huomioon kantajan mahdollisen viivästelyn väliaikaistoimien vaatimisessa.

Kyproksen oikeusjärjestelmässä on mahdollista määrätä väliaikaistoimia ilman, että asiasta ilmoitetaan toiselle osapuolelle (*ex parte*, yksipuolinen menettely, ks. siviiliprosessilain 6 luvun 9 §). Menettely on poikkeuksellinen, ja tällaisessa tilanteessa asian kiireellisyys antaa tuomioistuimelle perusteen käyttää harkintavaltaansa kuulematta vastapuolta. Tuomioistuimet noudattavat tarkasti tätä periaatetta. Hakijan yksipuolista väliaikaistointia koskevassa hakemuksessa olennaisten tosiseikkojen salaamisella on vakavia seurauksia.

Yksipuolisesti määrätty väliaikaistoimi tulee voimaan heti, kun se on annettu tiedoksi vastapuolelle. Vastapuoli voi kuitenkin kääntyä tuomioistuimen puoleen ja valittaa väliaikaistoimesta. Tämä on tehtävä mahdollisimman nopeasti siitä ilmoittamisen jälkeen. Jos väliaikaistoimi vaikuttaa suoraan johonkin ulkopuoliseen henkilöön, tämä voi niin ikään kääntyä tuomioistuimen puoleen tullakseen kuulluksi asiassa. Jos vastapuoli vastustaa väliaikaistointia, tuomioistuin käsittelee asian oikeudenistunnossa päättääkseen, jätetäänkö väliaikaistoimi voimaan, kumotaanko se vai muutetaanko sitä. Jos väliaikaistoimi kumotaan, hakija voi kääntyä oikeuden puoleen uudestaan, mikäli asian kannalta merkitykselliset olosuhteet ovat sillä välin muuttuneet. On myös syytä huomata, että kaikissa tapauksissa, joissa väliaikaistoimi annetaan yksipuolisesti, tuomioistuin määrää asiaa koskevan oikeudellisen säännöksen nojalla hakijaa antamaan vakuuden tuomioistuimen määräämälle summalle niiden vahingonkorvausten kattamiseksi, joita vastapuolelle voi aiheutua. Oikeuskäytännön mukaisesti tuomioistuin voi antaa tällaisen määräyksen ainoastaan, jos hakija maksaa tarvittavan vakuussumman.

On tosin mahdollista, että väliaikaistointia haetaan siten, että siitä ilmoitetaan toiselle osapuolelle haasteella, mutta tällöin tuomioistuin ei tutki asian kiireellisyyttä.

2.2 Tärkeimmät edellytykset

Väliaikaisen turvaamistoimen antaminen kuuluu tuomioistuimen harkintavaltaan. Tuomioistuimen päätökselle käyttää harkintavaltaansa haetun väliaikaistoimen hyväksymisessä, jolloin sen on tasapainotettava asiaan kuuluvat edut, on kolme perusedellytystä:

Käsiteltävä asia on vakava (sen perusteena olevien oikeudellisten asiakirjojen esittäminen riittää).

Kanteen menestyminen on todennäköistä (on odotettavissa, että tuomio on myönteinen tai että hakijan vaatima oikeussuoja toteutuu).

Se, että hakijan on vaikeaa tai mahdotonta saada täyttä oikeutta myöhemmässä vaiheessa, jos turvaamistoimea ei määrätä (mikäli korvauksien määrääminen kantajalle loppuvaiheessa ei riitä varmistamaan tämän oikeuksien toteutumista).

On syytä korostaa, että väliaikaistoimia määrätessään tuomioistuimella on täysi harkintavalta. Kolmen edellä mainitun perusedellytyksen täyttyminen ei siis välttämättä tarkoita, että määräys annetaan. Tuomioistuimen on päätettävä kaikkien tapahtumien ja olosuhteiden valossa, missä määrin on oikeudenmukaista tai hyödyllistä antaa pyydetty määräys.

3 Turvaamistoimien tarkoitus ja luonne

3.1 Minkä tyyppinen varallisuus voi olla turvaamistoimien kohteena?

Oikeuskäytännön perusteella omaisuuden laatu tai luonne ei yleensä rajoita tuomioistuimen harkintavallan käyttöä. Omaisuuden laatu voi kuitenkin olla yksi huomionarvoinen seikka tuomioistuimen arvioidessa turvaamistoimen tasapuolisuutta käyttäessään harkintavaltaansa turvaamistoimen antamisessa. Hakijan on helpompi osoittaa pankkitilille talletettujen rahojen menettämisen riski kuin kiinteän omaisuuden menettämisen riski.

3.2 Mikä on näiden toimien vaikutus?

Turvaamistoimen määräämisen jälkeen kaikilla, joille se on osoitettu, on lainmukainen velvollisuus noudattaa sitä. Turvaamistoimen noudattamatta jättämistä pidetään oikeuden halventamisena, josta rangaistaan laissa säädettyllä tavalla. Lisäksi henkilön, joka yllyttää tuomioistuimen määräämän turvaamistoimen noudattamatta jättämiseen tai helpottaa sitä, voidaan katsoa syyllistyneen oikeuden halventamiseen (tuomioistuintia koskevan lain 14/1960, sellaisena kuin se on muutettuna, 42 §).

3.3 Mikä on turvaamistoimien voimassaoloaika?

Tuomioistuimen määräämässä väliaikaistoimessa on erityinen säännös toimen kestosta. Turvaamistoimi on tavallisesti voimassa siihen asti, kun oikeus on antanut pääasiassa lopullisen päätöksen, tai kun tuomioistuin on myöhemmällä turvaamistoimella kumonnut kyseisen turvaamistoimen tai muuttanut sitä. Antaessaan lopullista päätöstä pääasiassa tuomioistuin voi sisällyttää päätökseen täytäntöönpanon helpottamiseksi erityisen ehdon, jolla turvaamistoimi pysyy voimassa tietyn ajan päätöksen antamisen jälkeen.

4 Voiko turvaamistointa koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Väliaikaistoimea koskevasta tuomioistuimen päätöksestä voi valittaa korkeimpaan oikeuteen. Valittaa voi myös tuomioistuimen päätöksestä, jolla hylätään hakemus väliaikaistoimen määräämisestä.

Korkeimmalla oikeudella on valituksen käsittelyssä laaja toimivalta. Se voi määrätä turvaamistoimen, jonka ensimmäisen asteen tuomioistuin epäsi, tai se voi kumota alemman tuomioistuimen määräämän turvaamistoimen tai muuttaa sitä. On kuitenkin huomattava, että valitusmenettely ei tarkoita pääasian uudelleen käsittelyä. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen päätöstä ei kumota vain siksi, että korkein oikeus voisi päätyä erilaiseen ratkaisuun valtaansa käyttäessään. Korkein oikeus puuttuu asiaan ainoastaan silloin kun se päättää, että ensimmäisen asteen tuomioistuin on käyttänyt harkintavaltaansa *väärin*. Päivitetty viimeksi: 19/07/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.